

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Бердянського
державного педагогічного
університету
від 15.08.2022 р., протокол №1

Модуль 1. Навчання фонетики, граматики та лексики англійської мови

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

Спеціальність

014 Середня освіта

(шифр і назва спеціальності)

Предметна спеціальність 014.02 Середня освіта. Мова та література (із зазначенням мови)

Освітня програма Середня освіта (англійська мова і література)

(назва освітньої програми)

Факультет

філології та соціальних комунікацій

(назва факультету)

Бердянськ, 2022

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Модуль 1. Навчання фонетики, граматики та лексики англійської мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (англійська мова і література) підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.02 Середня освіта. Мова та література (із зазначенням мови), спеціалізації 014.021 англійська мова і література.

Предметом навчальної дисципліни є особливості навчання фонетики, граматики та лексики англійської мови у ЗЗСО.

Міждисциплінарні зв'язки: англійська мова, педагогіка, психологія, методика навчання аудіювання, говоріння, читання та письма, психологічні чинники навчання англійської мови, організація освітнього процесу: планування, робота класу, робота з навчальними матеріалами та оцінювання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Модуль 3. Навчання фонетики, граматики та лексики англійської мови» є забезпечення основ методичної підготовки здобувачів вищої освіти до реалізації професійних функцій учителя АМ, а саме:

формування в учнів іншомовної фонетичної, граматичної та лексичної компетентностей, виховання, освіта й розвиток учнів засобами АМ на уроці;

науково-методичної та організаційно-методичної роботи з упровадження в освітній процес нових інформаційних технологій навчання ІМ;

навчально-методичної роботи, зокрема з вивчення, узагальнення та розповсюдження нових методів навчання АМ.

Удосконалення методичної підготовки майбутнього вчителя відбувається в процесі написання курсових робіт, на педагогічній практиці, на заняттях курсів за вибором.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1) створення в здобувачів широкої теоретичної бази, що розкриває загальні та спеціальні закономірності процесу навчання фонетики, граматики та лексики, і включає, крім методичних знань, також знання із суміжних з методикою наук психолого-педагогічного й філологічного циклів, і на цій основі формування уявлення про зміст і структуру педагогічної діяльності;

2) на базі одержаних теоретичних знань розвиток у здобувачів творчого методичного мислення, яке допоможе у вирішенні різноманітних методичних задач, що виникають в освітньому процесі з АМ у школі;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач буде **знати:**

ключові терміни й основні положення сучасної методики навчання ІМ;

етичні норми, пов'язані з педагогічною діяльністю;

сучасні мовні норми та лексику класно-урочного вжитку;

системи вправ для формування та розвитку іншомовної фонетичної, лексичної та граматичної компетентностей;

цілі формування лексичної, граматичної і фонетичної компетентностей у здобувачів загальної середньої освіти;

шкільний лексичний, граматичний, фонетичний мінімуми;

етапи формування в учнів іншомовної лексичної, граматичної і фонетичної компетентностей;

особливості контролю лексичних, граматичних та фонетичних навичок, його функції, форми, види;

об'єкти, критерії і параметри контролю та оцінювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач буде **вміти:**

аналізувати й узагальнювати досвід учителів, вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати освітній процес;

здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування труднощів його засвоєння;

усвідомлювати характер помилок учнів;

адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до вимог програми та можливостей учнів;

визначати конкретні цілі та етапи фрагменту уроку з навчання лексики/ граматики/ фонетики АМ;

обирати ефективні прийоми досягнення цілей;

визначати типи вправ і завдань, послідовність їх виконання;

складати фрагменти окремих уроків, організовувати виконання намальованого плану;

розраховувати (під час планування) час на уроці чітко для кожного етапу, передбачаючи можливості для моніторингу та зворотного зв'язку.

раціонально поєднувати колективні й індивідуальні форми роботи;

проводити навчальні ігри, застосовувати прийоми активізації мовленнєвої та розумової діяльності учнів;

використовувати наявні критерії для оцінювання прогресу та навчальних досягнень учнів;

оцінювати та добирати завдання та тести з наявних онлайн чи друкованих джерел для оцінювання навчальних досягнень учнів, за потреби адаптувати чи доповнювати матеріал.

проекувати і створювати необхідну наочність, методично грамотно її використовувати.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати такі результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. ЗК 2. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети. СК 1. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземної мови та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі. СК 2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів. СК 3. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та	ПРН 1. Знати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти. ПРН 2. Уміти оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності. ПРН 3. Уміти добирати і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків. ПРН 4. Уміти організовувати освітній процес у закладі освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працювати в команді (педагогічному колективі закладу освіти, інших професійних об'єднаннях). ПРН 5. Знати і розуміти сучасні філологічні й дидактичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку англійської мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й

здійснення міжпредметних зв'язків. СК 4. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів. СК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів. СК 6. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання англійської мови і зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду. СК 7. Здатність доцільно застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання, створювати навчально-методичне забезпечення для проведення занять з англійської мови і зарубіжної літератури. СК 8. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської мови, теорії та історії зарубіжної літератури в практиці навчання у закладі загальної середньої освіти.	сучасності. ПРН 12. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. ПРН 13. Володіти творчо-критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань. ПРН 14. Уміти учитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС / 180 годин.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Формування фонетичної компетентності на уроках іноземних мов. Мета і зміст навчання вимови у школі. Шкільний фонетичний мінімум. Етапи формування ФК. Вправи і завдання для формування ФК.

Методична типологія фонетичного матеріалу. Поняття іншомовної фонетичної компетентності (ІФК). Фонетична навичка. Фонетичні знання. Фонетична усвідомленість. Труднощі формування ІФК.

Ознайомлення з новим фонетичним матеріалом. Ознайомлення з новими звуками АМ та автоматизація дій учнів з ними. Ознайомлення учнів з новими інтонаційними моделями (ІнМ) та автоматизація дій учнів з ними. Вправи для формування фонетичних навичок. Онлайн ресурси для навчання фонетики. Інтерактивні фонетичні вправи.

Тема 2. Методика формування іншомовної граматичної компетентності. Методична типологія граматичного матеріалу. Поняття іншомовної граматичної компетентності (ІГК). Граматична навичка. Граматичні знання. Граматична усвідомленість. Труднощі формування ІГК.

Характеристики рецептивних і репродуктивних граматичних навичок. Активний і пасивний граматичний мінімуми. Граматична структура і зразок мовлення. Мовленнєва одиниця. Етапи формування граматичної навички.

Роль і місце граматики у навчанні АМ. Методика формування ІГК учнів на різних етапах.

Навчання граматики в школі:

- основна мета, завдання та специфіка навчання граматики в основній та старшій школі;

- роль знань граматики на цих ступенях навчання;
- підходи до відбору та організації граматичного матеріалу;
- типові граматичні вправи, їх цілі і режими виконання.

Формування граматичних навичок говоріння. Ознайомлення з новим граматичним матеріалом. Вправи для формування граматичних навичок говоріння. Формування граматичних навичок читання. Онлайн ресурси для навчання граматики. Створення різнорівневих граматичних завдань за допомогою онлайн ресурсів.

Тема 3. Методика формування іншомовної лексичної компетентності.

Методична типологія лексичного матеріалу. Поняття іншомовної лексичної компетентності (ІЛК). Лексична навичка. Лексичні знання. Лексична усвідомленість. Труднощі формування ІЛК.

Ознайомлення з новим и лексичним матеріалом. Мета і зміст навчання лексики на різних етапах. Ознайомлення учнів з новими лексичними одиницями (ЛО). Способи семантизації нових ЛО. Прийоми й засоби семантизації нових ЛО та презентації нового лексичного матеріалу з урахуванням рівня методичних труднощів їх засвоєння.

Роль лексичних навичок у МД. Характеристики рецептивних і репродуктивних лексичних навичок. Активний, пасивний і потенціальний лексичний мінімуми.

Автоматизація дій учнів з новими ЛО активного мінімуму. Автоматизація дій учнів для оволодіння пасивним та потенційним словниками.

Вправи для формування лексичних навичок говоріння. Формування лексичних навичок читання. Онлайн ресурси для навчання лексики. Створення лексичних вправ різного рівня та тематики за допомогою онлайн ресурсів.

Тема 4. Дитиноцентроване навчання та коректне управління класом. Контроль навичок та вмінь володіння іноземною мовою. Основні функції контролю та вимоги до нього. Об'єкт контролю. Основні види та форми контролю. Тест як один із засобів контролю навчання іноземної мови. Створення тестів. Онлайн ресурси для контролю навчання фонетики, лексики та граматики.

3. Рекомендована література

Основна

1. Методика викладання англійської мови: навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод І. В. Умань: Візаві, 2018. 65 с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5–9 класи. Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова. 2017. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10–11 класи. Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова. 2018–2019. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
5. Освітня типова програма «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 126 с.
6. Практикум з методики навчання іноземних мов і культуру загальноосвітніх навчальних закладах: англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за редакцією Ніколаєвої С. Ю. Ірпінь: Видавець Романенко Л. Л., 2016. 398 с.

7. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. Provisional edition, Council of Europe, 2017. 230 p. URL: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors2018/1680787989>

Додаткові

1. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: навчальний посібник. Київ: Знання, 2011. 206 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: теоретичні засади : навч. посіб. у схемах і табл. для студентів фту інозем. філології освітньо-кваліфікац. рівня «бакалавр» / Запорізьк. нац.ун-т ; уклад.: К. М. Ружин – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ, 2012. – 115 с.
3. Іноземні мови: науково-методичний журнал. Київ.
4. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленкко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 64 с.
5. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої та М. Т. Солов'я. Київ: Ленвіт, 2002. 356 с.
6. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: Підручник/ Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. та ін.. - К.: Видавничий центр «Академія», 2010. - 328 с.
7. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2002. 328 с.
8. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод Ірина Василівна. – Умань : Візаві, 2018. – 165 с.
9. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посібник. Вид. 2-е, доп. і переробл. / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2004. 360 с.
10. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Київ: Ленвіт, 2005. 208 с.
11. Структурно-логічні схеми і таблиці з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / укл. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2004. 208 с.
12. Школа І., Глазкова І. Позакласна робота з іноземної мови : інтерактивні методи : [навчально-методичний посібник для вчителів англійської мови] / І. Я. Глазкова, І. В. Школа. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2010. – 131 с.
13. Beare K. Student Correction During Class – How and When. [online] Available from: <https://www.thoughtco.com/student-correction-during-class-how-when-1210508>
14. Fulcher G. Davidson F. Language Testing and Assessment: an advanced resource book. London and New York: Routledge Taylor and Francis Group. 2007
15. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Longman. 2007 P. 364 – 378.
16. Shkola I. Teaching English online: tools and approaches. Сборник статей III Международной научно-практической конференции. Преподавание иностранных языков в поликультурном мире: традиции, инновации, перспективы г. Минск, 25 марта 2021 г. / Белорус. гос. пед. ун-т им. М. Танка ; редкол. : О. Ю. Шиманская (отв. ред) [и др.]. Минск, 2021. С. 61-64.
17. Shkola I. The Online English Language Teaching // Людина в мовному просторі: історична спадщина, проблеми, перспективи розвитку: матеріали III

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: збірник тез і статей [Електронний ресурс] / упоряд.: В. В. Богдан, Б. А. Салюк, А. М. Сердюк. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 110-114.

Інтернет-ресурси

Ресурси для навчання англійської мови, архіви уроків:

<http://www.esl-library.com/index.cfm?PageId=1>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/teaching-kids>
<http://www.englishpage.com/>
<http://www.oup.com/elt/teachersclub/?cc=global>
<http://www.macmillanenglish.com/BlankTemplate.aspx?id=28164>
<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=59454>
<http://www.teachingenglish.org.uk/>
<http://developingteachers.com/>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/resources/quizzes>
<http://freelanguage.org/>

BBC Learning English:

<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/business/talkingbusiness/index.shtml>
<http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learningenglish/>

Повнотекстові версії «Газети для тих, хто викладає та вивчає англійську мову»:

<http://eng.1september.ru/engarchive.php>

З досвіду навчання лексики, граматики, фонетики (англомовні матеріали):

<http://www.onestopenglish.com/section.asp?sectionType=listsummary&catid=58111>
<http://www.macmillandictionaries.com/resources/e-lessons/e-lessons.htm>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/pronunciation>
<http://www.teachingenglish.org.uk/try/links/Dictionaries-and-Encyclopedias>
<http://www.oup.com/elt/global/products/livinggrammar/>

4. Методи навчання: лекція, метод проблемного викладення матеріалу, евристична бесіда, дискусія, проєктний метод, професійно орієнтована гра.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

6. Система оцінювання.

Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)